

Yttrande avseende ert dnr U2021/04368

Luleå tekniska universitet yttrar sig härmed över Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83).

Sammanfattning

Luleå tekniska universitet *tillstyrker* utredningens förslag i dess helhet.

Universitetet anser dock att det finns viss problematik vad gäller det praktiska genomförandet vid antagning, reservantagning samt sen anmälan vilket bör utredas vidare. Även vissa frågeställningar gällande dataskydd bör utredas vidare och det finns utbildningar som bör inkluderas för belastningsregisterkontroll. Närmare redogörelse för universitetets inställning följer nedan.

Luleå tekniska universitet tillstyrker utredningens förslag till ökade möjligheter att avskilja studenter från utbildningen. Detsamma gäller den föreslagna ändringen att ta bort kopplingen till diskrimineringslagens bestämmelser avseende trakasserier. Universitetet har erfarenheter av att det inte förelegat förutsättningar att inleda disciplinären den då det fallit redan på att de påstådda trakasserier inte haft samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

11.2 Hur ska kontrollen göras och vilka ska kontrolleras?

Det praktiska genomförandet vid antagning

Universitetet anser att det bör utredas vidare eller redogöras närmare för hur det praktiska genomförandet ska utföras. En enhetlig hantering för lärosätena bör eftersträvas av resursskäl. Vidare bör hänsyn tas till att lärosätena måste få tid på sig att anpassa den praktiska hanteringen inför ikraftträdandet.

Det är av stor vikt att lärosätena får systemstöd för att kunna hantera informationen om en sökande förekommer eller inte förekommer i belastningsregistret på ett rättssäkert sätt. Det blir betydligt fler som får tillgång till känsliga uppgifter om informationen ska hanteras manuellt.

Om kontrollen kommer att kunna ske med systemstöd från UHR så tror universitetet att det går att genomföra med befintlig personal. Om kontrollen ska ske utan systemstöd från UHR kommer universitetet att behöva utöka resurserna för att kunna hantera belastningsregisterkontrollen vid antagning. Det är i dagsläget svårt att göra någon bedömning avseende det merarbete en manuell hantering skulle innebära.

Utredningens resonemang utgår från att kontrollen ska ske i samband med de (två) urval som genomförs. Efter urvalen hanterar lärosätena sen anmälan och då är det lärosätet som genererar antagningsbeskeden som går ut till de sökande. Det är viktigt att antagnings-systemet inte bara anpassas för urvalen utan även för sen anmälan.

11.6.3 Vilka hälso- och sjukvårdsutbildningar ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll?

Det noteras att arbetsterapeut inte ingår i förslag till belastningsregisterkontroll. Arbetsterapeut är en legitimerad yrkesgrupp då arbetsterapeuter är särskilt beroende av allmänhetens förtroende. Yrket ställer höga krav på personlig lämplighet samt utövarens egenskaper och hederlighet. Arbetet är självständigt med arbetsuppgifter och ansvar som är sådana att legitimation krävs. I samråd med Socialstyrelsen har därför utvecklats kompetensbeskrivningar för yrkesfunktionen samt att yrket har en etisk kod.

Utbildningen till arbetsterapeut har en rak linje till anställning och utövandet av arbetsterapeutyrket inom hälso- och sjukvården. Arbetsterapeuter arbetar inom olika vårdformer med utsatta och sköra personer i alla åldrar med varierande funktionsnedsättningar. Arbetet sker även inom HVB, LSS och barnhabilitering där personen är i beroendeställning till arbetsterapeuten.

Arbetsterapeuter arbetar ofta enskilt med personen under långa tidsperioder vilket ställer extra höga krav på professionalitet, så att personerna inte utsätts för otillbörlig påverkan eller information.

Arbetsterapeutexamen ska därför ha samma krav som de legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården som anges i utredningen (fysioterapeut, läkare, psykolog, sjuksköterska, röntgensjuksköterska). Vidare genomförs verksamhetsförlagd utbildning inom regionernas och kommunernas hälso- och sjukvård och redan idag kräver vissa huvudmän utdrag ur belastningsregistret.

Mot bakgrund av ovanstående anser Luleå tekniska universitet att det är viktigt att även arbetsterapeutprogrammet har krav om utdrag ur belastningsregistret före antagning till programmet.

11.6.4 Vilka uppgifter ska belastningsregisterkontrollen omfatta?

Luleå tekniska universitet instämmer i utredningens redogörelser i fråga om att belastningsregisterkontroll avseende vissa brott och vissa utbildningar är systematiskt tillfredsställande.

Samtidigt får inte ett försök att sträva efter ett så enkelt system som möjligt ske på bekostnad av skyddsintresset. Som exempel så kan nämnas grovt narkotikabrott och synnerligen grovt narkotikabrott i förhållande till apotekare, sjuksköterske- och läkarutbildningar dvs. där det föreligger någon form av samband mellan brottet och utbildningen/yrkesutövningen.

Det har i Patientsäkerhet och tillsyn, prop. 2009/10:210, s. 112 argumenterats att bristande förtroende för enskilda yrkesutövares lämplighet att utöva sitt yrke skulle, ur samhällets synvinkel, kunna få återverkningar även på tilliten och förtroendet för hälso- och sjukvården i stort vilket skulle kunna leda till allvarliga konsekvenser. Även om nämnda utredning avsåg återkallelse av legitimation finns anledning att i detta fall göra samma resonemang gällande.

11.12 Dataskydd

Den praktiska tillämpningen är problematisk

Utredningen redogör för att det är tveksamt om den praktiska hantering av studieregister som sker genom NyA och Ladok är förenlig med förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Framförallt handlar det om att lärosäten har direktåtkomst till samtliga uppgifter om en viss student i ett annat lärosätes register.

I sammanhanget bör även följande frågor som har betydelse ur ett dataskyddsperspektiv lyftas och utredas närmare.

- Vem/vilka anses som personuppgiftsansvariga (ensamt/gemensamt) för behandlingarna?
- Om utredningens slutsats kring att enskilda utbildningssamordnare inte har någon rätt att behandla uppgifterna stämmer, är det ens praktiskt möjligt att säkerställa att tillgång inte ges (vilket kan anses utgöra ett otillåtet utlämnande såväl som mottagande av uppgifterna)?

Vidare anger utredningen att det finns ett angeläget behov av en generell översyn av förordningen om redovisning av studier mm. vid universitet och högskolor, vilket universitetet instämmer i.

Så som situationen ser ut nu behöver antingen den praktiska hanteringen ändras för att inte strida mot förordningen, alternativt förordningen ändras, med hänsyn till de faktiska förhållandena och lärosätenas behov.

Luleå tekniska universitet

Birgitta Bergvall-Kåreborn, rektor

I detta ärende har rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn beslutat, universitetsjurist Marie-Louise Olofsson har föredragit.